

Regulamin Funkcjonowania Centrum Zbiorów Przyrodniczych Uniwersytetu Opolskiego

Centrum Zbiorów Przyrodniczych Uniwersytetu Opolskiego zarządza kolekcjami przyrodniczymi Instytutu Biologii, które stanowią element infrastruktury badawczej Uniwersytetu Opolskiego.

Podstawowe definicje

CZPUO – Centrum Zbiorów Przyrodniczych Uniwersytetu Opolskiego, to jednostka działająca w Instytucie Biologii Uniwersytetu Opolskiego, której zadaniem jest gromadzenie, zabezpieczanie, opracowywanie, ewidencjonowanie i udostępnianie obiektów naukowych.

Ekspozaty – to rzeczy ruchome, przez które rozumie się w szczególności okazy intencjonalnie nabywane lub wykonywane w celach wystawienniczych, posiadające walory ekspozycyjne lub edukacyjne oraz niewielką wartość naukową; modele i przedmioty związane z nauką lub edukacją, także okazy pozyskane z innych źródeł niż środowisko naturalne, a także obiekty, które na podstawie oceny Rady Naukowej Centrum zostały za takie uznane.

Obiekty naukowe - okazy organizmów żywych, skały, minerały, skamieniałości, próbki środowiskowe, które zostały celowo pozyskane z natury lub innych źródeł w celu realizacji badań naukowych obecnie lub w przyszłości, a także wszelkie pochodne obiekty wytworzone w wyniku tych badań.

Okaz – każdy pojedynczy obiekt naukowy będący przedstawicielem określonej grupy organizmów, skałą, minerałem, modelem lub rekonstrukcją.

Kolekcja - to wszystkie okazy organizmów współczesnych i wymarłych oraz ich fragmenty i wytwory, skały, minerały, a także modele i rekonstrukcje, o określonym charakterze, które są wyróżnione pod względem tematycznym i stanowią infrastrukturę badawczą Uniwersytetu Opolskiego.

Infrastruktura badawcza - oznacza obiekty, zasoby i powiązane z nimi usługi, które są wykorzystywane przez środowisko naukowe do prowadzenia badań naukowych w swoich dziedzinach; obejmuje kolekcje obiektów naukowych jako podmioty o wyjątkowym charakterze, niezbędne do prowadzenia badań naukowych.

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

1. Podstawa prawna – Statut Uniwersytetu Opolskiego (Uchwała nr 198/2016-2020 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 9 maja 2019 r. tekst jednolity: z dnia 30 września 2021 r.)

2. Regulamin CZPUO określa szczegółowe zasady funkcjonowania Centrum i zarządzania kolekcjami przyrodniczymi Instytutu Biologii Uniwersytetu Opolskiego.
3. Oficjalnym skrótem nazwy Centrum Zbiorów Przyrodniczych Uniwersytetu Opolskiego jest CZPUO.
4. Siedzibą CZPUO jest *Collegium Biologicum* Uniwersytetu Opolskiego oraz wytypowane pracownie w Uniwersytecie Opolskim.

Rozdział 2 Organizacja Centrum Zbiorów Przyrodniczych UO

1. Nadzór organizacyjny nad Centrum Zbiorów Przyrodniczych Uniwersytetu Opolskiego sprawuje Dyrektor Instytutu Biologii lub Zastępca Dyrektora Instytutu Biologii.
2. Nadzór merytoryczny nad Kolekcjami CZPUO sprawują Kierownicy właściwych Katedr Instytutu Biologii (IB) UO.
3. Nadzór naukowy nad CZPUO sprawują: Dyrektor Instytutu Biologii lub Zastępca Dyrektora Instytutu Biologii oraz powołana Rada Naukowa składająca się z pracowników Instytutu Biologii.
4. Zespół Centrum Zbiorów Przyrodniczych tworzą pracownicy oraz doktoranci Instytutu Biologii.

Rozdział 3 Struktura Kolekcji

1. Kolekcje w CZPUO obejmują okazy organizmów, ich szczątki, preparaty ich elementów morfologicznych i struktur, a także wszelkie obiekty pochodne.
2. Kolekcje są gromadzone zgodnie z ich zakresem tematycznym, są to:
 - a. Kolekcja paleontologiczna – obejmująca okazy organizmów wymarłych, jak również skały i minerały.
 - b. Kolekcja botaniczne – obejmująca okazy roślin, porostów i grzybów.
 - c. Kolekcja zoologiczne – obejmująca okazy organizmów zwierzęcych.
 - d. Kolekcja środowiskowa – obejmująca próbki roślin, gleb, osadów.
 - e. Kolekcja genetyczna – obejmująca okazy (fragmenty okazów) zakonserwowane w alkoholu i wykorzystywane do ekstrakcji DNA.
3. Charakter kolekcji jest określony i obejmuje:
 - a. kolekcje naukowe – gromadzące okazy i obiekty służące realizowaniu badań naukowych obecnie i w przyszłości,
 - b. kolekcje dydaktyczne - gromadzące okazy i obiekty służące realizowaniu zadań edukacyjnych i stanowiących pomoc dydaktyczną,
 - c. kolekcje ekspozycyjne – gromadzące okazy i obiekty, służące celom promocyjnym i wystawienniczym.
4. W obrębie jednej Kolekcji tematycznej można tworzyć dowolną liczbę kolekcji o tym samym charakterze, zależnie od potrzeb.
5. Za Kolekcje tematyczne odpowiadają Kierownicy właściwych Katedr Instytutu Biologii.
6. Do zadań Kierowników Katedr w zakresie organizacji CZPUO należy:
 - a. organizacja i zarządzanie kolekcją tematyczną,
 - b. sprawowanie opieki technicznej nad kolekcją, samodzielnie lub z pomocą innych osób, właściwe zabezpieczanie okazów,
 - c. prowadzenie sukcesywnej ewidencji kolekcji,
 - d. nadzór nad wypożyczeniami i zwrotami okazów,

- e. dbanie o legalne pochodzenie kolekcji i ich stan prawny w kontekście prawa krajowego i międzynarodowych konwencji.

Rozdział 4 Zasady gromadzenia Kolekcji

1. Wszystkie okazy znajdujące się w kolekcjach tematycznych są własnością Uniwersytetu Opolskiego.
2. Pracownicy UO, których działalność naukowa wiąże się z opracowywaniem obiektów naukowych, mają swobodny dostęp do zasobów CZPUO.
3. Pracownicy UO, których działalność naukowa wiąże się z gromadzeniem obiektów naukowych, mają obowiązek przekazywania do CZPUO opracowanych obiektów i okazów.
4. Pracownicy UO opracowujący obiekty naukowe mają obowiązek podawania w publikacjach CZPUO, jako miejsca zdeponowania okazów dowodowych.
5. Studenci, którzy w ramach realizowania projektów naukowych, wykonywania prac licencjackich i magisterskich gromadzą obiekty naukowe, które stanowią załącznik i materiał dowodowy do pracy, mają obowiązek zdeponowania obiektów i okazów w CZPUO. Za właściwe przekazanie takich obiektów i okazów do CZPUO odpowiada promotor pracy lub jej opiekun naukowy.
6. W przypadku zbiorów studenckich, o ostatecznym przyjęciu obiektów na stan kolekcji tematycznego decyduje Kierownik właściwej Katedry Instytutu Biologii w porozumieniu z promotorem lub opiekunem naukowym studenta.
7. Do Kolekcji tematycznych CZPUO mogą zostać wprowadzone obiekty i okazy:
 - a. będące efektem działalności naukowej i terenowej pracowników i studentów UO,
 - b. będące efektem wymiany okazów pomiędzy jednostkami gromadzącymi zbiory, na podstawie indywidualnych umów,
 - c. pochodzące z darowizn instytucji i osób prywatnych, na podstawie indywidualnych umów,
 - d. pochodzące z legalnych miejsc hodowli lub przetrzymywania gatunków, na podstawie indywidualnych umów,
 - e. będące efektem działań organów i służb państwa, obiekty zarekwirowane,
 - f. nabyte na wolnym rynku oraz zakupione od indywidualnych osób
8. Niezależnie od źródła pochodzenia obiektów, o ich ostatecznych przyjęciu na stan Kolekcji tematycznej decyduje właściwy Kierownik Katedry Instytutu Biologii.
9. Zdjęcie okazu lub obiektu z ewidencji Kolekcji tematycznej o określonym charakterze, może nastąpić wskutek:
 - a. utraty wartości decydującej o przynależności do zbioru o danym charakterze, tj. naukowej, dydaktycznej lub ekspozycyjnej,
 - b. wymiany z inną instytucją gromadzącą zbiory przyrodnicze,
 - c. zniszczenia lub utraty w wyniku działania siły wyższej lub okoliczności, których nie można było przewidzieć i/lub im zapobiec.

Rozdział 5 Ewidencjonowanie okazów w Kolekcjach

1. Każdy okaz w Kolekcji tematycznej powinien zostać zewidencjonowany.
2. Należy prowadzić oddzielną ewidencję dla każdej wydzielonej kolekcji.

3. Ewidencja Kolekcji powinna być prowadzona w sposób zapewniający możliwie łatwe odnalezienie każdego zewidencjonowanego okazy i/lub obiektu naukowego.
4. Ewidencja kolekcji ma charakter jawny i powinna być dostępna dla każdej osoby zainteresowanej.
5. Zasady nadawania identyfikatorów inwentarzowych powinny być stały w obrębie Kolekcji tematycznej.
6. Sposób nadawania identyfikatorów inwentarzowych ustala Kierownik właściwej Katedry, zgodnie z jej charakterem.

Rozdział 6 Udostępnianie okazów z Kolekcji

1. Kolekcje są udostępniane pracownikom UO w miejscu ich zdeponowania lub wypożyczane do bardziej szczegółowych badań.
2. Osoby nie będące pracownikami UO mogą korzystać z Kolekcji w miejscu ich zdeponowania, po uzyskaniu zgody Kierownika właściwej Katedry IB.
3. Istnieje możliwość wypożyczenia okazów przez osoby nie będące pracownikami UO, po uzyskaniu zgody Dyrektora Instytutu Biologii lub Zastępcy Dyrektora Instytutu Biologii.
4. Osoby wypożyczające okazy są zobowiązane do podpisania rewersu, który określa jakie okazy zostały wypożyczone i jaki jest termin ich zwrotu. Za właściwą kontrolę okazów wypożyczanych i terminowe zwroty odpowiada Kierownik właściwej Katedry IB.
5. Każda modyfikacja wypożyczonego okazu (powtórne preparowanie całego okazu, ekstrakcja DNA, preparowanie narządów i elementów morfologicznych, napyłanie metalami itp.) powinno być każdorazowo uzgodnione z Kierownikiem właściwej Katedry IB na etapie wypożyczenia i zaznaczone w rewersie.
6. Zbiory są udostępniane w celach: i) opracowania naukowego; ii) wystawienniczych; iii) promocyjnych i edukacyjnych.
7. Historia wypożyczeń okazu powinna zostać utrwalona w formie papierowej lub elektronicznej.
8. Kierownik właściwej Katedry ma prawo ograniczyć dostęp do zbiorów w przypadku: i) ich wyjątkowej wartości naukowej (np. okazy typowe); ii) słabego stanu zachowania; iii) gdy są one już przedmiotem innego opracowania naukowego; iv) woli donatora zbiorów; v) innych okoliczności.
9. Zbiory o ograniczonej dostępności mogą być dostępne jedynie w miejscu ich zdeponowania, bez możliwości wypożyczenia, każdorazowo decyzję podejmuje Kierownik właściwej Katedry.
10. Informacja o pochodzeniu okazu wypożyczonego musi być wyraźnie zaznaczona w miejscu jego wystawienia na etykiecie opisowej, w katalogu, folderach promocyjnych itp.; w publikacjach, które powstały na podstawie wypożyczonych okazów.
11. Autor wykorzystujący do badań okazy pochodzące z CZPUO jest zobowiązany do przesłania elektronicznej kopii publikacji, w której zaznaczono fakt wykorzystania okazów zdeponowanych w CZPUO.
12. Studenci i doktoranci UO mogą korzystać ze zbiorów CZPUO na wniosek promotora lub opiekuna naukowego, po uzyskaniu zgody właściwego Kierownika Katedry.
13. Studenci i doktoranci UO mają możliwość wykonywania praktyk w zbiorach CZPUO, po uzyskaniu zgody Dyrektora IB lub Zastępcy Dyrektora IB oraz Kierownika właściwej Katedry.

Rozdział 7 Przepisy końcowe

1. Regulamin wchodzi w życie z dniem powołania CZPUO.
2. W sprawach nieujętych w niniejszym Regulaminie stosuje się przepisy zawarte w innych aktach prawnych dotyczących funkcjonowania i majątku Uniwersytetu Opolskiego.